

PLANSTRATEGI FOR

OPPDAL KOMMUNE 2020-2023

Oppdal – det gode liv i ei attraktiv fjellbygd

– *Hvilke planer trenger vi for å oppnå dette?*

Oppdragsnavn: Kommunal planstrategi 2020-2023

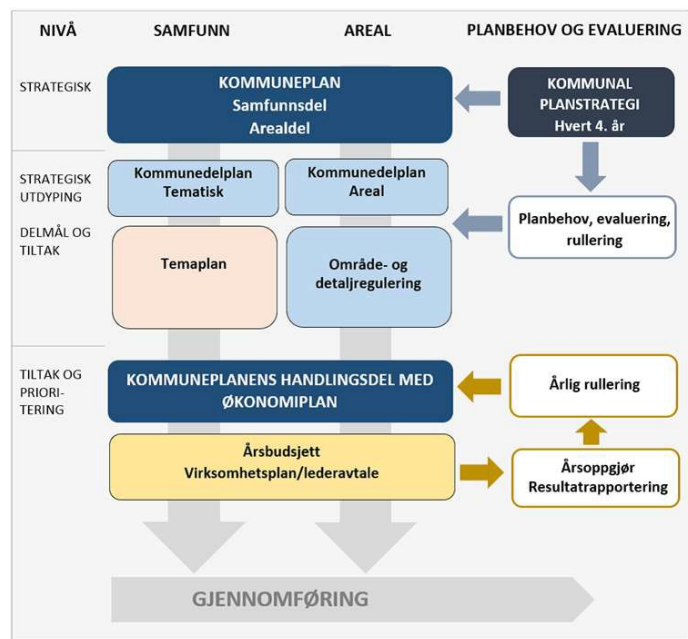
Oppdragsgiver: Oppdal kommune v/ kommunedirektøren

Dato	04.02.2020
Utarbeidet av	Plankontoret v/ Stine Mari Måren Elverhøi
Kontrollert av	Oppdal kommune v/ kommunedirektøren

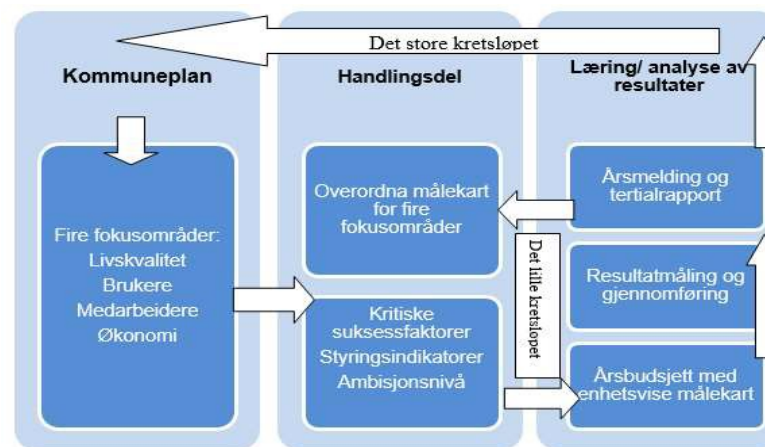
Revisjon	Dato	Revisjonen gjelder
000	10.01.2020	Rådmannens forslag
001	04.02.2020	Endringer før høring og offentlig ettersyn jf. vedtak i kommunestyret sak 20/13.
002	02.06.2020	Endringer før kunngjøring jf. vedtak i kommunestyret sak 20/42

PLANSYSTEMET

Med bakgrunn i plan og bygningsloven § 10 skal kommunestyret utarbeide en kommunal planstrategi minst én gang hver valgperiode. Planstrategi er ikke en plantype, men et hjelpemiddel for kommunen til å fastlegge det videre planarbeidet. Her skal kommunestyret vurdere, og ta stilling til, hvilke planoppgaver det er viktig å arbeide med i kommunestyreperioden og om kommuneplanen skal videreføres eller revideres for å nå kommunens visjon: **Oppdal – det gode liv i ei attraktiv fjellbygd.** De kritiske suksessfaktorene som er valgt ut for å oppnå visjonen er folkehelse, omsorg og stedsutvikling.

Kommuneplanens samfunnsdel og arealdel er det øverste leddet i plansystemet og gir langsiktige føringer for utviklingen som skal skje i kommunen. Handlingsdelen med økonomiplan viser hva kommunen skal prioritere de neste fire årene. Årsbudsjettet viser hvilke tiltak kommunen skal gjennomføre i løpet av året. Tema- og sektorplaner utarbeides i enhetene etter behov. Mål og tiltak i tema- og sektorplaner skal være grunnlag for enhetenes innspill til samlet prioritering i handlingsdelen.

Oppdal kommune bruker resultatledelse som verktøy for styring og utvikling. Kommuneplanen fastsetter fokusområder. Handlingsdel og årsbudsjetts bygges opp etter fokusområdene og resultater måles etter et overordna målekart.

STATLIGE OG REGIONALE FØRINGER

Nasjonale forventinger til regional og kommunal planlegging

Både regionale og nasjonale myndigheter setter mål for arealplanleggingen. Nasjonale mål er nedfelt gjennom lover, retningslinjer, stortingsmeldinger, offentlige utredninger og ytterligere konkretisert gjennom egne planer og veiledere. Eksempler på dette er bl.a. folkehelse, barn og unges interesser, areal- og transportplanlegging, samt og landbruk og matpolitikk.

Høsten 2015 vedtok FN bærekraftsmålene. Disse 17 målene skal alle verdens land sørge for at vi når innen 2030.

FNs bærekraftsmål er en premissgiver for all planlegging og legges til grunn for planstrategien.

Regjeringen legger vekt på disse fire hovedutfordringene i de nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

Regionale føringer

Det henvises til satsningsområdene fra fylkeskommunens høringsutkast til regional planstrategi.

Fylkesmannen i Trøndelag har i tillegg den 24.09.19 sendt ut et brev til kommunene i Trøndelag med innspill til arbeidet med kommunal planstrategi. Fylkesmannen anbefaler at disse temaene blir gjennomgått i planstrategien: Bærekraft, demografi, tjenesteutvikling, barn og unges oppvekstvilkår, folkehelse og universell utforming, landbruks- og jordvern hensyn, risiko- og sårbarhet og klima- og miljøutfordringer. I det neste kapitlet følger en gjennomgang av alle disse temaene.

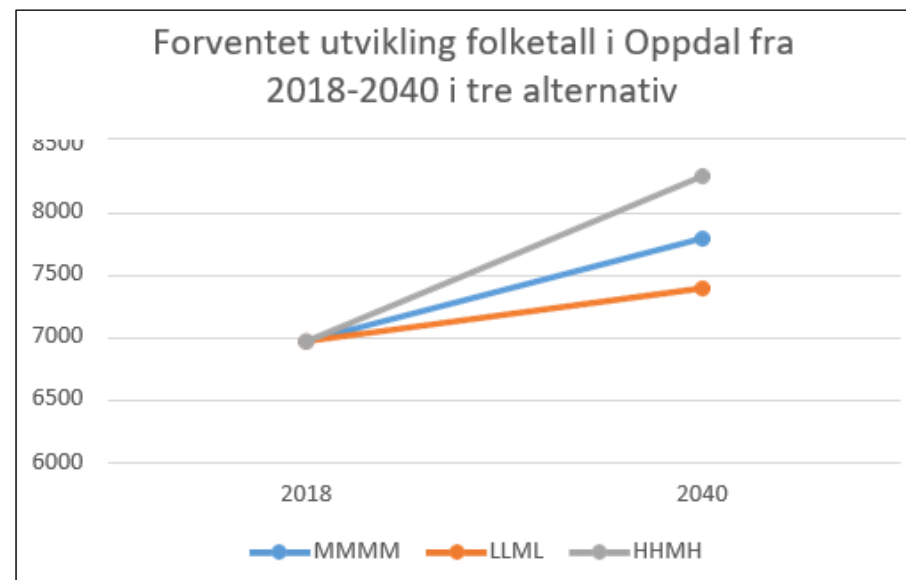
SAMFUNNSUTVIKLING

Tallene i planstrategien gir oss et bilde på status for viktige områder nå, samtidig som vi også prøver å skue 10-20 år fram i tid for å prøve å si noe om hvordan Oppdalssamfunnet kan utvikle seg. Slik prøver kommunen å stille seg best mulig rustet til å møte ulike utfordringer i framtida.

Folketallsutvikling, befolkning og kommunale tjenester

Oppdal kommune har valgt å fokusere på folketallsutvikling og befolknings sammensetning som kunnskapsgrunnlag for planstrategien. Folketallsutviklingen sier noe om vi skal planlegge for vekst, stillstand eller reduksjon i folketallet. Alderssammensetningen i befolkninger gir oss en oppfatning av hvordan dagens tjenester er tilpasset hva slags tjenester folk i kommunen har behov for i framtida og om dagens kapasitet og tjenestenivå synes god nok

Ser vi på figur 1 ser vi at alle de tre alternativene for folketallsframskrivning viser folketallsvekst, men i ulik grad, alt fra rundt 7400 til 8300 personer i 2040.

Figur 1. Kilde SSB. MMMM: Hovedalternativ, LLML: Lav nasjonal vekst, HHMH: Høy nasjonal vekst.

For å kunne si noe videre om mulig alderssammensetningen til de nye innbyggerne i Oppdal har vi delt inn befolkningen i tre alderskategorier: Barn og unge (0-19 år), yrkesaktive (20-66 år) og pensjonister (67-99 år).

		2018	2020	2030	2040	
0-19 år	Hovedalternativet (MMMM)	1647	1605	1571	1602	
	Lav nasjonal vekst (LLML)	1647	1597	1482	1416	
	Høy nasjonal vekst (HHMH)	1647	1613	1675	1834	
	Lav nettoinnvandring (MMML)	1647	1604	1550	1560	
	Høy nettoinnvandring (MMMh)	1647	1604	1600	1688	
20-64 år	Hovedalternativet (MMMM)	3846	3887	3971	3988	
	Lav nasjonal vekst (LLML)	3846	3880	3928	3888	
	Høy nasjonal vekst (HHMH)	3846	3895	4028	4162	
	Lav nettoinnvandring (MMML)	3846	3880	3933	3903	
	Høy nettoinnvandring (MMMh)	3846	3894	4025	4146	
65 år eller eldre	Hovedalternativet (MMMM)	1477	1534	1870	2214	
	Lav nasjonal vekst (LLML)	1477	1529	1823	2113	
	Høy nasjonal vekst (HHMH)	1477	1537	1916	2306	
	Lav nettoinnvandring (MMML)	1477	1534	1870	2211	
	Høy nettoinnvandring (MMMh)	1477	1534	1870	2218	

Figur 2. Sammenstilling av (framskrevet) folkemengde 2018-2040 med ulike forutsetninger for utvikling etter 2018. Kilde: SSB, tabell 11668.

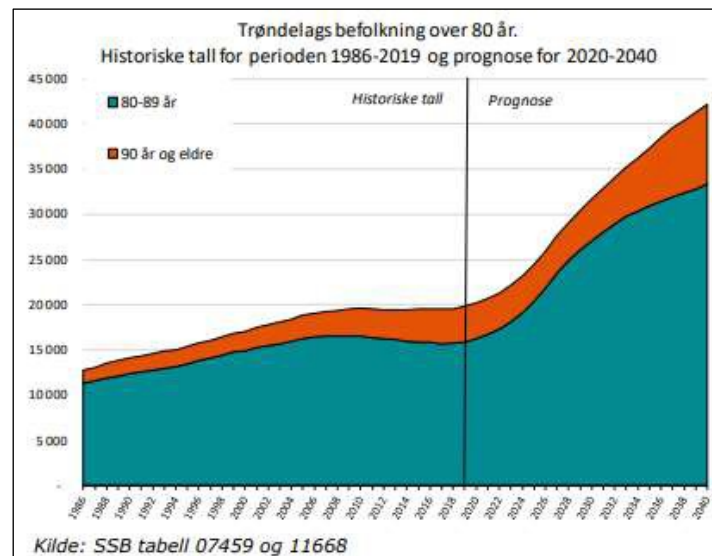
Som vi ser av tallene i figur 2 varierer tallene for barn og unge mest fordi mange i denne gruppen ikke er født enda. Usikkerheten på antallet blir derfor større jo lenger ut i perioden vi kommer. Vi ser likevel konturer av at antallet i gruppen 0-19 år kan bli relativt likt antallet barn og unge i dag hvis vi ser bort fra i høy nasjonal vekst-framskrivingen (HHMH) der antallet barn og unge vokser mest.

Antallet i gruppen 65 + øker i alle framskrivinger, og det ser ut til at det er her mesteparten av folketallsveksten i Oppdal kommer de neste tiårene. Dette er sikrere tall fordi pensjonistene allerede er født, og tradisjonelt ikke er en folkegruppe som flytter mye. Vi ser også at antallet yrkesaktive holder seg relativt stabilt med en marginal vekst i alle alternativ.

I NAVs omverdensanalyse fra januar 2019 står det at befolkningsveksten ventes å bli lavere, mens aldringen av befolkningen ventes å bli sterkere enn tidligere antatt. Dette er viktige signal Oppdal tar til seg i forhold til tallene i figur 2.

Sagt med andre ord ser det ut til at omsorgsbyrden øker i framtida, når det blir færre yrkesaktive per pensjonist og færre barn som etterhvert går inn i gruppa yrkesaktive. Dette får følger for kommuneøkonomien og tjenestetilbudet i framtida, der en større andel av budsjettet trolig må brukes på eldre, omsorgstjenester og velferdsteknologi, mens skatteinntektene ikke øker tilsvarende.

Vi ser også av figuren under at disse tallene stemmer godt overens med utviklingen av eldre over 80 år i Trøndelag i figur 3.

Figur 3. Trøndelags befolkning over 80 år 1986-2040. Hentet fra Trøndelag i tall, Trøndelag fylkeskommune.

Gjeldende kommuneplan

Rulleringen av kommuneplanens arealdel ble ferdig i 2019 og har gitt oss et godt utgangspunkt for å disponere Oppdals areal og utvikling i tida framover. Framtidige utbyggingsområder til både bolig, fritid og næring er sikret i hele kommunen, samtidig som det også er prioritert blant annet landbruks- og jordvernensyn samt natur og friluftsliv. Oppdal vil derfor videreføre arealdelen i denne planstrategiperioden, men legge til rette for at sittende kommunestyre setter i gang arbeidet med ny arealdel i 2023.

Kommuneplanens samfunnsdel er fra 2010. Det ble gjort et godt arbeid den gangen, og samfunnsdelen ble derfor besluttet videreført i forrige planstrategi. Vi ser nå at mye i samfunnsdelen fremdeles treffer godt, men det er viktig å oppdatere samfunnsdelen da det er gått 10 år siden den ble utarbeidet. Oppdal vil derfor utarbeide en ny samfunnsdel tidlig i planstrategiperioden.

Det er viktig å bygge videre på kvalitetene fra gjeldende samfunnsdel. Som nye tema ser vi at digitalisering av tjenester for å effektivisere selvhjelpsfunksjoner til kommunens innbyggere og velferdsteknologi for å fremme at eldre kan bo hjemme så lenge som mulig er viktige å ha med seg. Vi vil også ha fokus på sosial ulikhet gjennom for eksempel tiltak som godt egnede boliger for eldre og funksjonshemmede i sentrumsområdet og tilstrekkelig med egnede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet.

Oppdal kommune har gode rutiner for økonomi- og handlingsplan, resultatledelse og internkontroll, og arbeider aktivt med oppfølging og målstyring innenfor områdene. Vi planlegger å fortsette det gode arbeidet her.

Samfunnssikkerhet, bærekraft, klima og miljø

Beredskap og sikkerhet har fått et stort nasjonalt fokus og vi som

kommune har en sentral rolle i dette arbeidet. Hendelser har gitt viktig læring om betydning av ledelse, gjennomføringsevne og kvalitetssikring. Overordna risiko- og sårbarhetsanalyse ble revidert i 2016. Kunnskap og bevissthet er det viktigste grunnlaget innenfor samfunnssikkerhet og vi planlegger oppstart av ny revidering av i overordna risiko- og sårbarhetsanalyse i 2020.

Vi har en godt forankret og oppdatert kommunedelplan for klima og energi fra 2018. Den fastslår som mål at Oppdal kommune skal bli et lavutslippssamfunn i 2050 2, Oppdal skal øke energieffektiviteten og andelen og bruken av ulike fornybare energikilder og Oppdal skal være et klimarobust og sikkert samfunn i et endret klima.

Folkehelse og universell utforming

Folkehelseplanen 2017-2021 skal revideres i planperioden. Vi vil tilrettelegge for at hele befolkningen kan ta sunne og helsefremmende valg med fokus på tilgjengelighet og helsefremmende tilrettelegging i sentrum, bo - og nærmiljø, sosiale møteplasser, nærturområder, friområder, natur og friluftsliv. Vi vil styrke samhandling og tilrettelegging for frivillig sektor, samt god livskvalitet og mestring for eldre og personer med kroniske lidelser.

Omlagningen av kjøremønster som følge av ny E6 krever en sikring av gang- og sykkeltrafikk til sentralskoleanlegget og sentrumsfunksjonene, jf. universell utforming.

Disse områdene blir videre fulgt opp i blant annet kommuneplanen, reguleringsplaner og planer innenfor folkehelse og omsorg.

Barn og unges oppvekstvilkår

I folkehelseplanen er et annet fokusområde tiltak for å fremme barn og unges psykiske helse. Vi ser også at rusforebyggende arbeid blant unge og forebygging av utenforskap kan være mulige tema å inkludere i neste folkehelseplan. Dette fordi Ungdataundersøkelsen fra 2017 viser at Oppdalsungdom, spesielt i ungdomsskolealder, drikker seg mer/oftere beruset enn lands- og fylkesnittet og at vi registrerer en økning av antall unge uføre og unge som faller utenfor utdanning og arbeid.

Ungdataundersøkelsen viser også at andelen ungdomsskoleelever i Oppdal som oppgir at de er fornøyd med lokalmiljøet, trives godt på skolen, har troen på et lykkelig liv, er fornøyd med helsa si, er fysisk aktive, er høyere enn lands- og fylkesnivået.

4 % av ungdomsskoleelevene i Oppdal ungdomsskole rapporterte i 2017 at de opplevde at familien hadde stort sett dårlig råd eller dårlig råd hele tiden de siste to årene. For landet var andelen også 4 % og den var 5 % i Trøndelag. Sosial ulikhet i helse er tema vi tar med oss i videre planarbeid.

VURDERING AV GJELDENE PLANER OG PLANBEHOV

PLANBEHOV

Grønn farge i kolonnen «I gang, ny eller rullering i perioden» betyr at planen er nylig vedtatt og videreføres i perioden fram mot 2023.

TEMA	Planer og utredninger knyttet til utfordringene	I gang, ny eller rullering i planperioden	Kommentar
KOMMUNEPLAN			
	Kommuneplanens samfunnsdel 2010	Ny	
	Kommuneplanens arealdel 2019		Rulleres 2023
	Overordna risiko- og sårbarhetsanalyse /ROS)		Revideres 2020
STEDSUTVIKLING			
Samferdsel og infrastruktur	Trafikksikkerhetsplan 2019		Revideres 2023
	Hovedplan veg		Revideres
	Hovedplan avløp og vannmiljø		
	Flomanalyse utenfor sentrum	Ny	
	Hovedplan vannforsyning	Ny	
	Digitaliseringsstrategi		Revideres 2021
	Oversikt over reguleringsplaner for å vurdere evt. oppheving av planer som ikke lenger er relevante, jfr. k-sak 19/63		
Natur og landskap	Landbruksplan 2013-2021		
	Kommunedelplan naturmangfold	Ny	2020-23
Energi og klima	Energi- og klimaplan 2019		Revideres 2023
Kulturminner	Kulturminneplan	I gang	
FOLKEHELSE			
Folkehelse	Folkehelseplan 2017		Revideres i 2021

	Plan for psykisk helse og rus	I gang	
	Katastrofeplan 2019	Årlig	
	Plan for legetjenesten	I gang	
	Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2019-2023		Revideres 2023
	Smittevernplan 2015		Revideres 2020
	Rusmiddelpolitisk handlingsplan 2016		Revideres 2020
	Kommunal kreftplan		
Kultur og fysisk aktivitet	Delplan for idrett og fysisk aktivitet 2019		Revideres 2023
Samarbeid med frivillig sektor	Plan for samspill og samarbeid mellom frivillighet og kommunal sektor	Ny	
OMSORG			
	Helse- og omsorgsplan 2018		Revideres 2022
	Fosterhjemplan 2018		Revideres annen hvert år
	Boligsosial handlingsplan 2018		Revideres 2023

PLANER SOM ER UTARBEIDET OG SOM VIDEREFØRES

- Strategisk næringsplan 2019
- Beiteplan 2018
- Sti- og løypeplan 2018
- Plan for habilitering og rehabilitering 2019-2023

Kommunestyret legger til grunn at: «Kommuneplanens arealdel er kommunens juridisk bindende plan for all arealforvaltning. Andre planer kommunen har (eksempelvis; gjeldende Landbruksplan, Beiteplan for Oppdal 2018 -2025, Beitekartleggingen fra 2015, det nye Kunnskapsgrunnlag for reinbeite i Trollheimen, en eventuell naturmangfoldplan, strategisk næringsplan, klima- og energiplanen) skal sammen med samfunnsdelen i kommuneplanen brukes som kunnskapsgrunnlag i arbeidet med revidering av arealplanen.